



In een ziekenhuis is het altijd druk. Een eeuwig komen en gaan. Van bezoekers en patiënten. Van dokters, verpleegkundigen en iedereen die z'n steentje bijdraagt om de boel draaiende te houden.

Met de rubriek 'Op de werkvloer' gaan we voortaan aankloppen bij een afdeling waar we even over de schouder mogen meekijken naar wat er allemaal gebeurt. Deze keer hadden we een afspraak met...



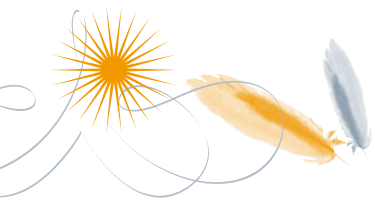
■ GEERT ROEF  
GRIET SANNEN

# Kan ik je DNA-paspoort even zien?

Ten huize van... het Centrum voor Gerechtelijke Geneeskunde

Kindermishandeling, verkrachting, verdacht overlijden, moord,... we lezen en horen het iedere dag in de media. Het was de Zwitser Locard die al in de jaren 1800 vaststelde dat er bij een misdrijf vrijwel altijd (cel)materiaal van de dader achterblijft op de plaats van het delict of op het slachtoffer: enkele haren, vezels, een bloedspat of sperma

bij verkrachting, speeksel op een achtergebleven sigarettenpeuk... De kans dat de dader kan geïdentificeerd worden is groot omwille van het onvervalsbaar paspoort dat ieder van ons met zich draagt: het DNA of ons genetisch profiel. De kans dat twee personen hetzelfde DNA-profiel hebben is minder dan één op tien miljard!



**Gerechtelijk DNA-onderzoek is slechts één van de boeiende taken van het Centrum voor Gerechtelijke Geneeskunde. Wij gingen zelf op onderzoek uit: Dr. Els Jehaes, laboratoriumhoofd van het forensisch DNA-labo en Prof. Dr. Werner Jacobs, medisch coördinator van het Centrum voor Gerechtelijke Geneeskunde, stonden ons graag te woord.**

#### **Wat vooraf ging**

De eerste figuurlijke steen van het Centrum voor Gerechtelijke Geneeskunde werd in 1992 gelegd aan het **Universitair Forensisch<sup>1</sup> Centrum (UFC)** van de dienst Psychiatrie. Het UFC biedt een gespecialiseerde behandeling aan personen die afwijkend seksueel gedrag vertonen of die zich sterk tot dergelijk gedrag aangetrokken voelen.

In 1999 verkoos het parket van Antwerpen om alle gerechtelijke lijkschouwingen door de door hen aangestelde wetsgeneesheren te laten uitvoeren in het mortuarium van het UZA. Nadien volgde ook het Parket van Turnhout. In 2003 werd het mortuarium trouwens volledig vernieuwd om deze opdracht zowel in de klinische als de forensische setting te kunnen invullen.

Ondertussen bouwde men verder en keek het Parket van Antwerpen opnieuw het UZA in de ogen. Het **forensisch DNA-laboratorium** zou voortaan instaan voor de optimale bewaring van de seksuele agressiesets en het uitvoeren van de gerechtelijke DNA-analyses. 'DNA-onderzoek heeft een enorme vlucht gekend door de ontwikkeling van de PCR-techniek, waardoor het mogelijk werd DNA te vermenigvuldigen. Hierdoor kunnen we ook erg kleine stalen, als een haar of speeksel, analyseren', vertelt Els Jehaes. Naast forensische DNA-onderzoek voert het laboratorium ook vaderschaps- of verwantschapsonderzoeken uit.

Sinds 2003 biedt het Centrum voor Gerechtelijke Geneeskunde het volledige scala van medico-legale, medisch-forensische, forensisch-tandheelkundige en forensisch-genetische expertise aan. Er wordt nauw samengewerkt met de parketten van Antwerpen, Turnhout, Hasselt, Mechelen en de afdeling Gerechtelijke Geneeskunde van het ASZ Aalst.

De gerechtelijke geneeskunde is gebouwd op twee pijlers: de forensische pathologie en de klinisch-forensische geneeskunde. De forensische pathologie is onderzoek

naar verdacht en gewelddadig overlijden en de de kerntaak van de wetsgeneesheer of forensisch patholoog. Die werkt daarvoor nauw samen met de speurders van het Laboratorium voor Technische en Wetenschappelijke Politie. Het grote publiek kent dit soort werk vooral via crimi-reeksen als CSI en Silent Witness. 'CSI schept trouwens een vrij realistisch beeld van wat er technisch mogelijk is, al gaat in de realiteit alles iets minder snel,' merkt Werner Jacobs op.

Ook de bijdrage van specialisten tandheelkunde en antropologie is onmisbaar bij de identificatie van onbekende slachtoffers. 'De laatste jaren is het aantal gerechtelijke autopsies sterk gestegen. Het parket vraagt nu bij de minste twijfel een postmortemonderzoek. Toch worden er in vergelijking met andere landen in België nog heel weinig gerechtelijke lijkschouwingen uitgevoerd,' vertelt Werner Jacobs.

De **klinisch-forensische geneeskunde** vormt de andere pijler van de gerechtelijke geneeskunde. In tegenstelling tot in de forensische pathologie, wordt in de klinisch-forensische geneeskunde onderzoek gedaan bij mensen die wel nog



leven. Het kan dan zowel gaan om de slachtoffers als om de daders of verdachten van gewelddaden zoals verkrachting en kindermishandeling. Dat het kantoor van prof. dr. Jacobs gevestigd is op de dienst spoedgevallen, is geen toeval. 'Slachtoffers van geweld komen vaak binnen via de dienst spoedgevallen. Snelheid is in deze gevallen geboden. Het is belangrijk dat de wetsdokter snel ter plaatse is om de eerste vaststellingen te doen. Er is dus wel een overlap tussen urgentie en gerechtelijke geneeskunde,' legt Jacobs uit.

Ook voor internationale opdrachten stellen de medewerkers van het Centrum voor Gerechtelijke Geneeskunde hun kennis en expertise ter beschikking. Zo onderzochten ze de afgelopen jaren voor het Internationaal Straftribunaal van de Verenigde Naties genocideslachtoffers in de Balkan en in Centraal Afrika. Ook bij de identificatie van de Tsunami-slachtoffers stonden de medewerkers van het centrum garant voor belangrijk monnikenwerk. De Medische Raad van het UZA bekroonde in 2005 deze jarenlange inspanningen met de oprichting van het **Multidisciplinair Centrum voor Gerechtelijke Geneeskunde** waarin al deze disciplines worden gegroepeerd en gecoördineerd.

Els Jehaes is tevreden dat er in het UZA vandaag één centrum voor gerechtelijke geneeskunde is. 'Het grote voordeel is dat nu alle expertise onder één koepel zit en dat er één adres is waar men voor het meeste van het gerechtelijk onderzoek terecht kan,' zegt ze. Werner Jacobs deelt haar tevredenheid. 'We kunnen nu veel gestructureerder werken. Vroeger waren de verschillende forensische disciplines verspreid in het ziekenhuis en deed iedereen zijn eigen ding. Vandaag zorgt de overkoepeling voor een betere informatiedoorstroom en profilering.'

1 forensisch wordt vaak als synoniem voor 'gerechtelijk' gebruikt. Het vindt zijn oorsprong in het 'forum romanum' waar de eerste historische echt gedocumenteerde gerechtelijke lijkschouwing werd uitgevoerd, met name op het lichaam van Julius Caesar.

### Prof. Dr. Werner Jacobs

'Zelf ben ik eerder toevallig in de gerechtelijke geneeskunde terecht gekomen. Een van de eerste zaken waar ik betrokken was, was de moord op dierenarts Karel Van Noppen. Dat beviel mij destijds zo goed, dat ik besloot mij verder te verdiepen in deze tak van de geneeskunde. Dit soort werk kan je aan of niet, er is geen tussenweg. De meeste mensen die het proberen haken ook heel snel af. Het vak zelf kan je leren, de ingesteldheid die je ervoor nodig hebt niet.'

### Els Jehaes

Dr. Jehaes is verantwoordelijk voor de dagelijkse werking van het DNA-laboratorium.

Ze zette haar eerste stappen in de forensische wereld tijdens haar doctoraat bij Prof. Cassiman.

'Je kan niet studeren voor forensisch geneticus. Het is iets dat je al doende leert, door veel ervaring in het forensisch domein op te doen. In 2001 kreeg ik van Dhr. Van der Straeten de vraag of ik interesse had om een DNA-labo op te starten. Nauwelijks een jaar later, in 2002, hebben we het gerechtelijk DNA-labo opgestart. We zijn echt vanaf nul moeten beginnen.

De verhalen achter de bewijsstukken maken dit werk voor mij extra boeiend. Je bent met iets heel concreet bezig, je kan mensen echt verder helpen.'

